

ברכת הדיוט

1. ספר בראשית פרק כז

(לג) וַיִּחַדְדוּ יַצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי אֶפּוֹא הוּא הַצֵּד צִיד וַיָּבֵא לִי וְאֹכֵל מִכָּל בְּטָרִם תָּבוֹא וְאֶבְרַכְכֶּהוּ גַם בְּרִיחַ יִהְיֶה לְךָ) כְּשִׁמְעַע עֵשָׂו אֶת דְּבָרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צָעָקָה גְדֹלָה וּמְרָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו בְּרַכְנִי גַם אֲנִי אָבִי : (לה) וַיֹּאמֶר בָּא אַחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בְּרַכְתְּךָ :

(לו) וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְעָמִים אֶת בְּכֹרְתִי לָקַח וְהִנֵּה עֵתָה לָקַח בְּרַכְתִּי וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶצְלַתְּ לִי בְרַכָּה : (לז) וַיַּעַן יַצְחָק וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו הֵן גְּבִיר שְׁמִתִּיו לְךָ וְאֶת כָּל אַחִיו נָתַתִּי לוֹ לְעַבְדִּים וְדָגָן וְתִירֵשׁ סִמְכַתִּיו וְלָכֵה אֶפּוֹא מֶה אֶעֱשֶׂה בְּנִי : (לח) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל אָבִיו הֲבִרְכָה אֶחָת הוּא לְךָ אָבִי בְרַכְנִי גַם אֲנִי אָבִי וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קִלּוֹ וַיִּבֶן... (מא) וַיִּשְׁטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרַכָּה אֲשֶׁר בְּרָכוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יָמֵי אָבִל אָבִי וְאַהֲרָגָה אֶת יַעֲקֹב אַחִי :

1א. רבינו בחיי על דברים פרק ח פסוק י

אבל לשון וברכת ענין תוספת ורבו, והוא מלשון ברכה הנובעת מן המקור, ולכך אנו מזכירין בתפלתנו תתברך תתרום, וכן בלשון הקדוש יתברך וישתבח ויתפאר ויתרום ויתנשא. ועוד מלשון בריכה וכריעה, מי שכל ברך כורע לו, וכן מצינו בספר הבהיר מאי משמע דהאי ברכה לישנא דברוך הוא, שנאמר (ישעיה מה) כי לי תכרע כל ברך, מי שכל ברך כורע לו :

2. תנחומא נשא טז

באתי לגני אחותי כלה. אמר רבי שמואל בר נחמן : בשעה שברא הקב"ה את העולם נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים.

3. מדרש רבה איכה פרשה א פסקה לג

ר' עזריה בשם ר' יהודה בר' סימון אמר בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה ...

3א. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פט/א

אמר לו משה אין שלום בעירך אמר לפניו כלום יש עבד שנותן שלום לרבו אמר לו היה לך לעזרני מיד אמר לו ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת .

4. רבינו בחיי על דברים פרק ח פסוק י

ויש לך להשכיל מאמר רז"ל שאמרו בבבא מציעא פרק המקבל בסופו בענין בעל חוב, (דברים כד) ושכב בשלמתו וברכך, מי שצריך ברכה דהיינו הדיוט, יצא הקדש שאינו צריך ברכה, ומקשה שם בגמרא, ולא, והכתיב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך, אלא ולך תהיה צדקה יצא הקדש שאינו צריך צדקה שכל הצדקות שלו. ביארו החכמים ז"ל בפירוש כי ההקדש צריך ברכה אבל אינו צריך צדקה, ומפורש אמרו בברכות אמר לו ישמעאל בני ברכני, וכן במסכת שבת אמר הקב"ה למשה היה לך לעזרני, ותוא ענין הברכה.

5. ספר באר הגולה - הבאר הרביעי

ולמדריגה הזאת הגיע כאשר נכנס להקטיר קטורת לפני ולפנים. כי הקטורת לפני ולפנים לכהן גדול ביום הכפורים, הוא הכנה שיש לאדם על הדבוק היותר פנימי ועליון. ואמר השם יתברך ישמעאל בני ברכני, ר"ל שחפץ השם יתברך שיהיה נמצא הוא יתברך אל הנמצאים במדת הברכה ויהיה במדותיו תוספת על מדותיו... כי עולם הזה המושפע מן השי"י הוא עצם הברכה, לכן הנמצאים מצד שהם עצמם ברכה מוציאים לפעל הברכה לגמרי שהוא ההנהגה לפני משורת הדין, ועל ידם נמצא השי"י אל עולמו במדת הברכה.

וזה שאמר ונענע לי בראשו, ור"ל אל תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך, כלומר אל תתמה שיהיה הדיוט מברך ומה כחו, כי בודאי שתבא הברכה מן הזולת, וזה מפני שהזולת הוא תוספת ולכך ראוי שעל ידו תבא הברכה שהיא תוספת ג"כ, ולפיכך אף ברכת הדיוט אל תהא קלה כי כל ברכה ראויה שתבא על ידי הזולת :

6. אורות הקדש ג עמוד קמ

בקשת האני העצמי

ואני בתוך הגולה, האני הפנימי העצמי, של היחיד ושל הציבור, אינו מתגלה בתוכיותו רק לפי הקדושה והטהרה שלו, לפי ערך הגבורה העליונה, הספוגה מהאורה הטהורה של זיו מעלה, שהיא מתלהבת בקרבו... באים מחנכים מלומדים, מסתכלים בחיצוניות, מסיחים דעה גם הם מן האני, ומוסיפים תבן על המדורה, משקים את הצמאים בחומץ, מפטמים את המוחות ואת הלבבות בכל מה שהוא חוץ מהם, והאני הולך ומשתכח, וכיון שאין אני, אין הוא, וקל וחומר שאין אתה.

6א. אורות התשובה טו,י

כששוכחים את מהות הנשמה העצמית, כשמסיחים דעה מלהסתכל בתוכיות החיים הפנימיים של עצמו, הכל נעשה מעורבב ומסופק. והתשובה הראשית, שהיא מאירה את המחשכים מיד, היא שישוב האדם אל עצמו, אל שורש נשמתו, ומיד ישוב אל האלהים, אל נשמת כל הנשמות, וילך ויצעד הלאה מעלה מעלה בקדושה ובטהרה.

7. אורות הקדש ב עמוד תקלז

וכשחודרים בתוכיותו של יסוד ההתפתחות המתעלה, אנו מוצאים בו את הענין האלהי מואר בבהירות מוחלטת, שדוקא אין סוף בפועל, מחולל הוא להוציא אל הפועל מה שהוא אין סוף בכח.

7א. ספר דרך חיים - פרק ו משנה י

... כי השי"י הוא השלם לגמרי עד שאי אפשר שיחסר שלימותו, ואין ספק כי הדבר שהוא בפעל הוא יותר שלם ממה שהוא בכח, ולפיכך אף על גב שהשי"י בכוחו יכול לעשות כרצונו, דבר זה אינו רק בכח וכאשר הוא בפעל המציאות דבר זה נחשב שלימות לגמרי שהוא בפועל, ולפיכך המציא השי"י את העולם בפעל עד שמלכותו יתברך הוא בפעל ולא שיהיה זה בכח בלבד.

7ב. גבורות ה' פ"בג

כי העלה והעלול מצטרפים יחד ומתחברים יחד... וכאשר הבחינה הוא מצד זה, כי אי אפשר להיות בלא ישראל לפי שהם עלולים, כביכול העלה צריך אל העלול שאין עלה בלא עלול, ומאחר שהוא יתברך עלת וסבת הכל אי אפשר מבולתי העלול שהם ישראל, ודבר שאי אפשר להיות בלא דבר אחר הרי אותו דבר כאלו היה סבה לו רצונו לומר בבחינה זאת, ולפיכך קרא ישראל אם, מאחר שאי אפשר לעלה להיות בלא העלול הרי כאלו העלול סבה לעלה בבחינה זאת, שלכל עלה צריך שיהיה לו עלול ודבר שהוא צריך אל אותו דבר כאלו היה סבה לו... מאחר שאי אפשר לעלה להיות בלא העלול הרי כאלו העלול סבה לעלה בבחינה זאת, שלכל עלה צריך שיהיה לו עלול ודבר שהוא צריך אל אותו דבר כאלו היה סבה לו, ולפיכך אמר שכל כך חבבה עד שקראם אם, והבו דברים אלו מאוד והוא פירוש המאמר הזה באמת בלי ספק.